

Asia: VN/23361/2025

**Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle
Rikosseuraamuslaitoksen organisaation ja rikosseuraamusalan
koulutusjärjestelmän uudistamisesta**

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Päivämäärä: 18.2.2026

Dnro: VN/1234/2026

Vastaanottaja: Oikeusministeriö

Lausunnonantaja: Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry

Asia: Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi Rikosseuraamuslaitoksesta ja Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain kumoamisesta

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi Rikosseuraamuslaitoksesta ja Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain kumoamisesta.

Rikosseuraamuslaitos esittää yhdyskuntaseuraamustoimistojen johtamisjärjestelmää muutettavaksi kaksiportaiseksi. JUKO pitää apulaisjohtajien virkojen poistamista virheenä.

Yhdyskuntaseuraamustoimistoja on yhteistoimintamenettelyn kautta yhdistetty 2025 alkaen, ja yhdyskuntaseuraamustoimistojen johtajien työmäärä on nykytilassa jo kohtuuton.

Yhdyskuntaseuraamustoimistot toteuttavat rangaistusten täytäntöönpanoa, ja päätöksenteossa

käytetään merkittävää julkista valtaa. On myös epäselvää, kuinka toimivalta käytännössä jakautuisi kaksipuolaisessa johtamismallissa, ja kuinka taataan kaksipuolaisessa johtamisjärjestelmässä riittävä päätöksenteon ja johtamisen laadukkuus sekä tasapuolisuus. JUKO kiinnittää huomiota myös siihen, että esityksessä ei oteta kantaa kelpoisuusvaatimuksiin vastaavasta rikosseuraamustyöntekijästä.

JUKO esittää, että Rikosseuraamuslaitosta koskevaa kelpoisuussäätelyä täsmennetään valtioneuvoston asetustasolla siten, että sosiaalihuollon ammattihenkilölain (817/2015) mukaiset ammattipätevyydet tunnistetaan, kuten Talentian lausunnossa on esitetty ja huomioidaan niissä tehtävissä, joissa työ edellyttää sosiaalihuollon ammatillista osaamista.

Lakiesityksessä esitetään Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta (RSKK) annetun lain kumoamista ja itsenäisen oppilaitoksen lakkauttamista. Hankkeen valmistelussa Rikosseuraamuslaitos ei omassa esityksessään, johon lakiesitys osittain pohjautuu, kuullut riittävällä tasolla Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen opetushenkilöstöä tai koulutuksen tukena olevia työpaikkaohjaajia oman esityksensä valmisteluvaiheessa.

Erityisen huolestuttavaa on, että RSKK:n henkilöstölle on annettu suullisia ohjeistuksia pidättäytyä kommentoimasta esitystä kriittisesti koulutuskeskuksen nimissä. JUKO pitää tällaista vaientamista kyseenalaisena toimintana.

Esitys kumoaa lain RSKK:sta ja muuttaa itsenäisen oppilaitoksen viraston sisäiseksi hallintoyksiköksi. Tämä heikentää koulutuksen pedagogista itsenäisyyttä. Muutos on ristiriidassa Rikosseuraamuslaitoksen omien taustaselvitysten (Rikosseuraamuslaitoksen esiselvitys 2024) kanssa, joissa itsenäinen oppilaitos tunnistettiin vetovoimatekijäksi. Koulutuksen kehittäminen olisi mahdollista myös nykyisen lainsäädännön puitteissa, tai pienin lakimuutoksin.

Jos laki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta kumotaan ja asetustasolla heikennetään merkittävästi opintososiaalisia etuuksia (tällä hetkellä lähipäivien maksuton majoitus ja ruokailu), se saattaa heikentää alan vetovoimaa ja johtaa pahenevaan työvoimapulaan. On kyseenalaista heikentää rekrytointivaltteja tilanteessa, jossa alalla on jo valmiiksi osaajapula.

Lakiesityksen linja on vastakkainen pohjoismaiselle kehitykselle. Norjassa (Kriminalomsorgen) vanginvartijakoulutus muutetaan vuonna 2027 kolmivuotiseksi korkeakoulututkinnoksi (Bachelor). Norja vastaa turvallisuushaasteisiin lisäämällä osaamista. Tämä lakiesitys on purkamassa rakenteita ja siirtämässä koulutusta vankiloiden vastuulle ilman laadun takeita.

Lakiesitys siirtää merkittävän osan koulutusvastuusta vankiloihin. Rikosseuraamuslaitos on tällä hetkellä henkilöstöltään aliresursoitu suhteessa lakisääteisiin tehtäviin vuonna 2022 laaditun oikeudenhoidon selonteon mukaan. Tämän selvityksen jälkeen vankimäärä on noussut yli 700 vangilla, ja henkilötyövuosia on saatu samassa ajassa lisäyksenä 9. Työpaikkaohjaajilla ei ole pedagogista koulutusta eikä riittävästi aikaa ohjata opiskelijoita resurssitilanteen vuoksi. Tämä voi

vakavasti vaarantaa opiskelijoiden ja vankilassa työskentelevän henkilöstön työturvallisuuden ja johtaa 27 eritasoiseen opetukseen.

Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksella tulisi olla laissa säädetty keskitetty päätösvalta opiskelijavalinnassa ja soveltuvuuden arvioinnissa. Turvallisuuskriittiset aineet (voimankäyttö, dynaaminen turvallisuus) on säädettävä annettavaksi lähiopetuksena CPT:n suositusten mukaisesti.

Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen sulauttaminen Rikosseuraamuslaitoksen organisaatioon voi heikentää organisaatiouudistuksen tavoitteita, ja koulutuskeskuksen osalta operatiivisia, taloudellisia ja laadullisia perusteita ja riskejä ei ole arvioitu riittävällä tasolla.

Rikosseuraamuslaitoksen luottamusmiehet

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry

Virolainen Veera

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry